17/01/2023

Προκόπης Παυλόπουλος: Το «πρόταγμα» της Αριστείας πρέπει να είναι «δείκτης πορείας» του Ελληνισμού

/ Επικαιρότητα

Μιλώντας στην εκδήλωση για την παρουσίαση του Προγράμματος Υποτροφιών «Θάλασσες Αριστείας» ExcellenSeas, στην Αμερικανική Σχολή Κλασσικών Σπουδών, ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος τόνισε, μεταξύ άλλων, πως οι Έλληνες, οφείλουμε, κατά την Ιστορία μας και τον Πολιτισμό μας, να θέτουμε πάντοτε το «πρόταγμα» της Αριστείας ως «δείκτη πορείας» του Ελληνισμού.

Η ομιλία του Π. Παυλόπουλου

«Στο πλαίσιο αυτής της σύντομης παρέμβασής μου έχω χρέος, ιδίως ως μέλος της

Ακαδημαϊκής Κοινότητας, να εξάρω την σημασία της πρωτοβουλίας που αφορά το Πρόγραμμα Υποτροφιών «Θάλασσες Αριστείας» ExcellenSeas. Και τούτο διότι ιδίως εμείς, οι Έλληνες, οφείλουμε, κατά την Ιστορία μας και τον Πολιτισμό μας, να θέτουμε πάντοτε το «πρόταγμα» της Αριστείας ως «δείκτη πορείας» του Ελληνισμού.

Δηλαδή δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η έννοια της Αριστείας αναδείχθηκε, για πρώτη φορά, ρητώς σε αυτόν εδώ τον Τόπο, από τον Όμηρο. Το «αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων» είναι, έκτοτε, κάτι το οποίο ακολουθεί το Ελληνικό Πνεύμα και την Ελληνική Σκέψη.

Θέλω δε να τονίσω ότι η Αριστεία όχι μόνον δεν παραβιάζει την αρχή της Ισότητας αλλά την αναδεικνύει και την υπηρετεί. Γιατί η αρχή της Ισότητας, κατά το Σύνταγμα, νοείται ως αναλογική Ισότητα. Αναλογική Ισότητα κατ' Αριστοτέλη.

Ισότητα, λοιπόν, κατά το Σύνταγμα σημαίνει ίση μεταχείριση ουσιωδώς όμοιων καταστάσεων αλλά και άνιση μεταχείριση ουσιωδώς ανόμοιων καταστάσεων. Δοθέντος ότι η Ισότητα παραβιάζεται και όταν μεταχειριζόμαστε ανίσως τα ίσα, αλλά και όταν μεταχειριζόμαστε κατ' ίσο τρόπο τα άνισα.

Όταν, δηλαδή, κατ' αποτέλεσμα ισοπεδώνουμε την προσωπικότητα του Ανθρώπου. Γιατί αυτό συνεπάγεται η ίση μεταχείριση των ανίσων. Σ' αυτήν την περίπτωση απλώς επιβεβαιώνουμε την μετριότητα.

Για ν' αποκτήσει όμως η Ισότητα και η Αριστεία αυτό το νόημα, η ίδια η Κοινωνία και η ίδια η Πολιτεία οφείλουν να εξασφαλίζουν σε καθένα πραγματική Ισότητα ως προς τις ευκαιρίες. Και, ορθότερα, Ισότητα στην αφετηρία, για να ξεκινούν όλοι από την ίδια, κατά το δυνατόν, βάση. Μόνον έτσι μπορεί καθένας ν' αναδείξει την προσωπικότητά του χωρίς να υφίσταται άλλη διάκριση. Κατά τούτο δε πρέπει να γνωρίζουμε – και να συνάγουμε τ' αντίστοιχα χρήσιμα διδάγματα στην πράξη – ότι η Αριστεία δεν είναι μόνον αρχή προόδου.

Είναι και μια βαθύτατα δημοκρατική αρχή, με την έννοια ότι επιτρέπει, μέσα από την κοινωνική και οικονομική «κινητικότητα», ν' αναδεικνύονται τα μέλη του κοινωνικού συνόλου πέρα και έξω από την κοινωνική τους καταγωγή και τις οικονομικές τους δυνατότητες.

Με την ευκαιρία αυτή – και ως επιστέγασμα της Αριστείας – επιτρέψατέ μου να επισημάνω ότι έχουμε χρέος ν' αξιοποιούμε στο έπακρο, κατά τις ικανότητες καθενός, το σύνολο του επιστημονικού δυναμικού της Χώρας, εντός και εκτός των συνόρων μας. Πραγματικά, η ιστορία της διαδρομής του επιστημονικού δυναμικού της Ελλάδας αποδεικνύει, με αμάχητα τεκμήρια, ότι η δράση των Ελλήνων

Επιστημόνων στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας υπήρξε, και μάλιστα διαχρονικώς, κυριολεκτικώς εμβληματική.

Εδώ όμως οφείλουμε ν' αναλογισθούμε τις συνέπειες της ακόλουθης αλήθειας, ανεξαρτήτως βεβαίως από την αναζήτηση των συγκεκριμένων αιτίων που την προκάλεσαν:

Α. Πρώτον, οι Έλληνες Επιστήμονες αναδείχθηκαν, δυστυχώς, πολύ περισσότερο όταν έφυγαν στο εξωτερικό, και ιδίως στα μεγάλα Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Κέντρα του Εξωτερικού- πρωτίστως δε των ΗΠΑ και της Ευρώπης- παρά όταν ανέπτυξαν την δράση τους αρχικώς intra muros. Φυσικά και ο κατά τ' ανωτέρω κανόνας δεν είναι χωρίς εξαιρέσεις. Πλην όμως είναι εξίσου αληθές ότι οι εξαιρέσεις αυτές, όσο φωτεινές και αν είναι, δεν μπορούν ν' αναιρέσουν τις μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις του κανόνα.

Β. Δεύτερον, οι κατά τ' ανωτέρω εξαιρέσεις υπήρξαν και είναι, και πάλι δυστυχώς, «ευάριθμες», δοθέντος ότι η Αριστεία, ως αρετή απόδοσης στον καθένα αυτού που του αναλογεί κατά την αξία του, δεν κατέστη δυνατό να εδραιωθεί ως κυρίαρχη νοοτροπία της Κοινωνίας μας.

Το «σαράκι» του φθόνου, ευρέως διαδεδομένο στο σύνολο του κοινωνικού και οικονομικού γίγνεσθαι, στέρησε και στερεί από την Ελληνική Κοινωνία την δυνατότητα αξιοποίησης όλης της ικμάδας της επιστημονικής δημιουργίας των Ελλήνων, ακόμη και μέσα στα σύνορά μας.

IV. Το ίδιο αυτό «σαράκι» του φθόνου είναι εκείνο το οποίο, δυστυχώς σε πολύ μεγάλο βαθμό, δεν μας επέτρεψε να έχουμε το απαιτούμενο θάρρος ώστε να ζητήσουμε από τους επιτυχημένους Έλληνες Επιστήμονες του Εξωτερικού να γυρίσουν πίσω στην Πατρίδα, επιφυλάσσοντάς τους βεβαίως την αναγνώριση και την αντίστοιχη θέση που θα τους αναλογούσε.

Γεγονός το οποίο στέρησε από την Χώρα μας και την ευκαιρία οι Επιστήμονες αυτοί να δώσουν την αναγκαία ώθηση στους Έλληνες Επιστήμονες και ν' αναδειχθούν στον Τόπο τους και να μείνουν σε αυτόν. Και πόσο οδυνηρό είναι το φαινόμενο, να βλέπουμε αυτούς του κορυφαίους Έλληνες Επιστήμονες του Εξωτερικού να έρχονται στην Ελλάδα μόνο στο τέλος του βίου τους, όταν ακόμη και τότε βεβαίως μπορούν να προσφέρουν με το παράδειγμά τους, όμως όχι όλα εκείνα, τα οποία θα ήταν σε θέση ν' ανταποδώσουν αν εγκαίρως η Πατρίδα τους είχε ζητήσει τον ανεκτίμητο επιστημονικό και ερευνητικό «οβολό» τους!»